

บทบาทหนังสือพิมพ์ไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง: กรณีวิกฤตทางการเมืองช่วง พ.ศ. 2557

Thai Newspapers' Roles in Political Conflict : The 2014 Political Crisis

สราธร บุญยสิทธิ์* Sarathorn Boonyasit*
พีระ จิรโสภณ** Pira Jirasopon**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาข่าวช่วงเกิดเหตุการณ์ในวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และไทยโพสต์ ในช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองปี พ.ศ. 2557 ในช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และ ช่วงรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน แนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงส่งเสริมสันติภาพหรือเน้นความขัดแย้ง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในเชิงคุณภาพด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ ได้ทำหน้าที่สอดส่องดูแลระวังระไวสิ่งแวดล้อมให้กับสังคม แต่ในบางครั้งก็นำเสนอไปในแนวทางที่

นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 ช่องทางการติดต่อ: 02-954-7300 ต่อ 425

*Ph.D. Candidate in Communication Arts, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand Telephone: 02-954-7300 ext. 425

**รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

**Thesis supervisor

อาจไม่เป็นไปตามหน้าที่ที่ควรเป็น อาจสร้างผลลัพธ์ในทางที่ไม่พึงประสงค์ สำหรับการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เป็นแนวทางในเชิงส่งเสริมสันติภาพหรือในแนวทางเน้นความขัดแย้งในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับมีแนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวเป็นไปในทิศทางสร้างความขัดแย้ง ยกเว้น ในช่วงของการรัฐประหารของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและหนังสือพิมพ์มติชนเป็นไปในเชิงสร้างสันติภาพมากขึ้น

สำหรับการนำเสนอเนื้อหาข่าวของหนังสือพิมพ์เมื่อวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชน (Normative Theories of Media Performance) พบว่า เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมือง ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การนำเสนอเนื้อหาข่าวของหนังสือพิมพ์ เป็นไปตามแนวทางทฤษฎีอิสรภาพนิยม คือสื่อมีอำนาจในการกำหนดเนื้อหาข่าว ในขณะที่รัฐบาลขาดความมั่นคงและอำนาจในการควบคุมสื่ออย่างจริงจัง ตรงกันแม้ในช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หนังสือพิมพ์ก็กลับมามีอำนาจตามแนวทางทฤษฎีอำนาจนิยมเพราะถูกรัฐบาลเข้มงวดและสื่อเองก็ระมัดระวังในการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองมากขึ้น

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่หนังสือพิมพ์ / สันติภาพ / ความขัดแย้ง / วิฤตความขัดแย้ง

Abstract

This study aimed at analyzing the news content of the Thai political conflict from three newspapers namely: Thairath Matichon and Thai Post. The political turmoil started in the late 2014 during the government of Yingluck Shinawatra and the government of General Prayut Chan-o-cha. Applying content analysis the researcher investigated the role of mass media, guidelines for presenting news content in a peaceful or conflicting way, policies and factors determining news.

The findings revealed that the three newspaper publishers took the role of monitors in terms of the environment for the society such as reporting the movement of the protest. However, the report sometimes may not be in line with the media duties and may cause undesirable outcomes. For example, the report on the estimated large number of protesters may lead people in that area to panic.

Concerning news report in a way that leads to peace or conflict, the three newspapers presented the news in a conflicting direction while during the coup of the government of General Prayut Chan-ocha, the three newspapers reported the news in a more peace fostering way.

When analyzing the news content by using the normative theories of media performance, the researcher discovered that during

the first period of political conflict. Hence the newspapers reported the news according to Libertarian Theory, which means the media had control over the news content while the government lacked the stability and authority to control the media seriously. But during the second period of political unrest under the strict government, the media was more careful in presenting news about political conflicts. The newspapers then returned to be under control of the government according to Authoritarian.

Keywords: Newspapers' roles / Peace / Conflict / Political conflict

บทนำ

การชุมนุมทางการเมืองของไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาพบว่าการเคลื่อนไหวใช้พื้นที่ถนนและการปิดหน่วยงานราชการสำคัญเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการต่อรองทางการเมืองเพื่อกดดันรัฐบาลของกลุ่มผู้ชุมนุมประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ กปปส. ในช่วงปิดกรุงเทพมหานคร (Shut down Bangkok) เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2557 ได้กระจายออกไปถึง 7 จุดคือ ราชประสงค์ ปทุมวัน สวนลุมพินี สีลม แจ้งวัฒนะ ห้าแยกลาดพร้าว อโศก โดยตลอดเวลาที่มีการชุมนุมบทบาทของแกนนำยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการตัดสินใจเคลื่อนไหว ในระดับแกนนำของ กปปส. ยังคงเลือกใช้วิธีการสื่อสารดั้งเดิมคือการใช้เวทีเพื่อสื่อสารโดยตรงทุกวันไปยังผู้ชุมนุมในพื้นที่และแนวร่วมผ่านสื่อโทรทัศน์ของพรรคการเมืองแนวร่วมคือช่องโทรทัศน์ดาวเทียมบลูสกาย ในขณะที่เดียวกันกลุ่มกปปส. ได้พึ่งพาพื้นที่จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพื่อที่จะใช้ปลุกกระดมสร้างแนวร่วมจากมวลชนภายนอกและเป็นกลยุทธ์สำคัญสำหรับการต่อสู้ทางการเมืองของการชุมนุมในรูปแบบข้างถนน

จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนทิศทางการรายงานข่าวในแนวทางเชิงสันติภาพหรือขัดแย้ง และวิธีการวางกรอบข่าวของหนังสือพิมพ์ไทย ตลอดจนปัจจัยในการนำเสนอข่าวในช่วงความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นของหนังสือพิมพ์ในห้วงระยะเวลา 1 มกราคม 2557 – 31 ธันวาคม 2557 เพื่อมุ่งหวังที่จะเห็นการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ในช่วงเหตุการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน การเปลี่ยนตัวของฝ่ายการเมืองที่มีอำนาจในการบริหารประเทศ โดยเฉพาะการนำเสนอข่าว

ของหนังสือพิมพ์ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นหนังสือพิมพ์ได้ทำหน้าที่ในช่วงดังกล่าวอย่างไร มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

คำถามการวิจัย

1. หนังสือพิมพ์ไทยแสดงบทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนต่อสังคมในช่วงความขัดแย้งทางการเมืองอย่างไร เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนหรือไม่ อย่างไร

2. การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมืองเป็นไปในแนวทางสื่อสร้างสันติภาพหรือส่งเสริมความขัดแย้งอย่างไร

3. บทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนและการวางกรอบเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคง ไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) กับช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหาร-รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์

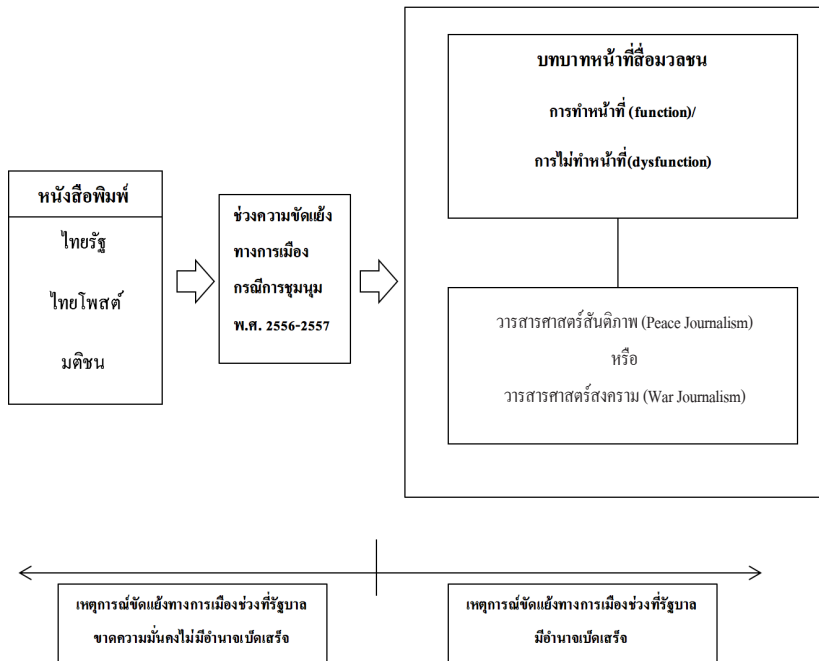
1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ในช่วงวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง

2. เพื่อศึกษาการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ในช่วงวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองว่าเป็นไปในแนวทางสร้างสันติภาพหรือส่งเสริมความขัดแย้งอย่างไร

3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนของหนังสือพิมพ์ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มี

อำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)กับช่วงที่
รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหาร-รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์
โอชา) เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 แสดงแผนผังกรอบแนวคิดเรื่อง “บทบาทหนังสือพิมพ์ไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง:กรณีวิกฤตทางการเมืองช่วง พ.ศ. 2557”

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ประกอบไปด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ เลือกเนื้อหามุ่งวิเคราะห์ข่าวการเมืองที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์วิเคราะห์จากพาดหัวข่าวรวมทั้งเนื้อหาข่าวที่ต่อเนื่องมาจากข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ประชานิยม (popular newspaper) หนังสือพิมพ์มติชน ตัวแทนของหนังสือพิมพ์คุณภาพ (quality newspapers) และ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ตัวแทนของหนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาเฉพาะด้านการเมือง(specialized newspaper) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่สื่อมวลชนและแนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงส่งเสริมสันติภาพหรือเน้นความขัดแย้ง และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเหตุการณ์ 2 ช่วงวิกฤตความขัดแย้งทางการเมืองตามแนวทางของทฤษฎีปทัสถานของสื่อมวลชน

เลือกช่วงเวลาเพื่อดำเนินการศึกษาตามตารางลำดับเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่สำคัญตามบริบทความขัดแย้งทางการเมือง ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2557- 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ตามรายละเอียดดังนี้

ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ประกอบด้วยกรณีย่อยที่มีนัยยะความขัดแย้งทางการเมืองที่สำคัญ ดังนี้

กรณีที่ 1 : การชุมนุมปิดกรุงเทพฯ

กรณีที่ 2 : ครส.ขอคืนพื้นที่ กปปส. วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2557

ช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหาร-รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ประกอบด้วยกรณีย่อยที่มีนัยยะความขัดแย้งทางการเมืองที่สำคัญ ดังนี้

กรณีที่ 1 : รัฐประหาร

กรณีที่ 2 : การต่อต้านรัฐประหาร

กรณีที่ 3 : การตรวจสอบรัฐบาล คสช.

ผลการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่สื่อมวลชน

เปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร)กับช่วงเหตุการณ์ที่2เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหาร-รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ทั้งนี้การวิจัยได้นำแนวความคิดของลาสเวลล์ (1948, อ้างถึงในพีระ จิรโสภณ,2548) ซึ่งระบุว่าหน้าที่หลัก 2 ประการของสื่อมวลชนต่อสังคม คือ สอดส่องดูแลและวางระไวสิ่งแวดล้อมให้กับสังคม และประสานเชื่อมโยงส่วนต่างๆของสังคมหรือสมาชิกในสังคมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมทำให้สังคมเป็นปึกแผ่นสมานฉันท์ มาวิเคราะห์การเสนอข่าวสารของสื่อหนังสือพิมพ์และพิจารณาวิเคราะห์ว่าเป็นไปตามหน้าที่(เชิงบวก)หรือที่ฟังก์ประสงค์ (Function) หรือไม่ เป็นหน้าที่(เชิงลบ) หรือที่ไม่ฟังก์ประสงค์(Dysfunction) หรือไม่อย่างไร

หนังสือพิมพ์	ช่วงเหตุการณ์ที่ 1	ช่วงเหตุการณ์ที่ 2
ไทยรัฐ	surveillance / to inform ทำหน้าที่เสนอข้อเท็จจริง, รายงานสถานการณ์, เดือนภัย รัฐ, ฝ่ายต่อต้าน, คำปราศรัยโจมตีรัฐบาล	surveillance / to inform ทำหน้าที่รายงานข่าวสาร คสช. นำเสนอข่าวกลุ่มต่อต้านในลักษณะรายงานตามเหตุการณ์ การตรวจสอบ คสช. รายงานจากแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล ไม่มีการสัมภาษณ์ แสดงความเห็นทางการเมือง
มติชน	surveillance /to inform รายงานสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง นำเสนอผลกระทบจากการชุมนุมของ กปปส.	surveillance /to inform, correlation ข่าวสาร คสช. กลุ่มต่อต้าน มีการตรวจสอบ คสช. (ปมไมโครโฟน) ไม่มีสัมภาษณ์ แสดงความเห็นทางการเมือง การอธิบายข่าวสารด้วยแผนภาพ
ไทยโพสต์	surveillance /to inform สถานการณ์, เดือนภัย, ความเข้าใจ เสนอความเห็นต่างจากรัฐ, พาดหัวข่าวโจมตี เน้นคำปราศรัยแก่นำโจมตีรัฐบาล	surveillance /to inform ข่าวสาร คสช. กลุ่มต่อต้านในเชิงลบ ใช้พาดหัวเชิง ประชดประชน มีการตรวจสอบ คสช. (ปมไมโครโฟน) ไม่มีสัมภาษณ์ แสดงความเห็นทางการเมือง

ภาพที่ 2 แสดงตารางการสรุปบทบาทและการทำหน้าที่สื่อมวลชนด้านหนังสือพิมพ์
ในวิกฤตความขัดแย้งทางการเมือง

จากตารางที่ 2 พบว่ามีรายละเอียดของผลการวิจัยดังนี้

1.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคง
ไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ(ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) พบว่าใน
หน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการสะท้อนบทบาทหน้าที่หลักคือด้านการแจ้ง
ข่าวสารจากการแสวงหาข้อมูลและรายงานข้อเท็จจริงทางการเมืองที่เกิดขึ้น
โดยมีการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งจาก
ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล เช่นกลุ่ม กปปส. และฝ่ายรัฐบาล ทั้งนี้ในช่วงที่

เกิดการชุมนุมปิดกรุงเทพฯ ไทยรัฐได้แจ้งข่าวสารเพื่อเตือนภัยให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนได้รับทราบ โดยในช่วงนี้หนังสือพิมพ์สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างมีเสรีภาพเต็มที่ มีการนำเสนอข่าวจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายที่ตรงข้ามกับรัฐบาลโดยเฉพาะการปราศรัยใช้ถ้อยคำโจมตีฝ่ายรัฐบาลได้โดยไม่ถูกปิดกั้นหรือควบคุมจากฝ่ายรัฐบาลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามการรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องจำนวนตัวเลขของผู้ชุมนุมหรือฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐในสถานการณ์การชุมนุม เช่น ข่าวเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมรับมือการเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุมจากฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐที่ปรากฏจำนวนเจ้าหน้าที่ถึง 20,000 นายนั้นเสี่ยงต่อการเกิดความสับสนตื่นกลัวต่อประชาชนที่รับรู้และอาจไม่เป็นไปตามหน้าที่ที่พึงประสงค์ของสื่อ(dysfunction)ได้

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหารสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการสะท้อนบทบาทหน้าที่หลักด้านการแจ้งข่าวสาร โดยการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ให้ความสำคัญกับการแจ้งข่าวสารภารกิจของ คสช. เป็นหลักทั้งการแจ้งการแก้ไขปัญหาของประเทศที่ก่อนหน้านี้ติดขัดจากความขัดแย้งทางการเมือง รวมทั้งประกาศสำคัญต่างๆ แต่ก็มี การเสนอข่าวเกี่ยวกับกลุ่มที่ต่อต้าน คสช. ในช่วงเวลานี้ด้วย นอกจากนี้ในพื้นที่ของข่าวเดียวกันก็นำเสนอเนื้อหากลุ่มที่สนับสนุน คสช. ด้วย อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ไทยรัฐได้รายงานข่าวโดยไม่มุ่งเน้นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมือง แต่ได้รายงานข่าวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จกับช่วงเหตุการณ์ที่ 2

เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่ามีการทำหน้าที่รายงานข่าวที่แตกต่างกันในช่วงเหตุการณ์ที่ 1 ในยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์นอกจากการรายงานข่าวเหตุการณ์แล้วไทยรัฐมีการนำเสนอข่าวโดยมีการสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่วิจารณ์โจมตีรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพรรคการเมืองได้อย่างอิสระเสรีเช่นเดียวกับแนวคิดทฤษฎีอิสรภาพนิยม หรือสื่อเสรีที่ระบุว่าสื่อมวลชนต้องปลอดจากการเซ็นเซอร์หรือตรวจตราจากหน่วยงานใด ๆ การวิจารณ์โจมตีรัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพรรคการเมืองถือว่าเป็นหน้าที่ในการสอดส่องรัฐบาล โดยสื่อมวลชนจะถูกลงโทษไม่ได้ อย่างไรก็ตามในช่วงเหตุการณ์หลังจากที่มีการประกาศกฎอัยการศึกและต่อเนื่องมารัฐประหารพบว่าหนังสือพิมพ์ได้รายงานข่าวโดยมีความระมัดระวังไม่นำเสนอบทสัมภาษณ์ความคิดเห็นทางการเมืองตามแนวคิดทฤษฎีอำนาจนิยมที่สื่อมวลชนต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐ ถูกควบคุมโดยรัฐ และอาจมีการเซ็นเซอร์เนื้อหา และต้องระวังในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจของรัฐ

1.2 หนังสือพิมพ์มติชน

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ(ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) พบว่าหนังสือพิมพ์มติชนสะท้อนบทบาทหน้าที่ด้านการแจ้งข่าวสาร คือ รายงานสถานการณ์ทางการเมืองของรัฐบาล การเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ชุมนุม ตลอดจนผลกระทบจากเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นต่อเนื่องโดยในช่วงนี้มติชนได้นำเสนอประเด็นข่าวที่หลากหลายทางการเมืองโดยเฉพาะการสัมภาษณ์แหล่งข่าวให้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างอิสระเสรีไม่ถูกควบคุมจากฝ่ายรัฐบาล อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์มติชนได้นำเสนอ

ผลกระทบจากการชุมนุมของผู้ชุมนุม กปปส. ในลักษณะข่าวยาวควบคู่ไป
กับข่าวหลักซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้รับสารเกิดความสับสนและตื่นตระหนกได้

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ
(หลังการรัฐประหารสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) พบว่า
หนังสือพิมพ์มติชนมีการสะท้อนบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนด้านการ
แจ้งข่าวสาร ในช่วงแรกของการรัฐประหารมติชนได้รายงานข่าวไปตาม
สถานการณ์ที่ให้ความสำคัญต่อแหล่งข่าวของ คสช. และประกาศของ
คสช. เป็นหลัก โดยไม่ได้นำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็น
โต้แย้งทางการเมือง อย่างไรก็ตามในช่วงที่กลุ่มต่อต้านรัฐประหารออกมา
เคลื่อนไหว หนังสือพิมพ์ได้ให้พื้นที่ในการเสนอข่าวเช่นเดียวกับข่าวจาก
คสช. โดยเฉพาะในช่วงตรวจสอบ คสช. หนังสือพิมพ์มติชนได้นำเสนอข่าว
ปมผิดปกติกของการจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์ห้องประชุมคณะรัฐมนตรี ทำเนียบ
รัฐบาลแต่เป็นไปในแนวทางการรายงานข่าวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้
มีบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองแต่อย่างใด

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมือง
เมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จกับช่วงเหตุการณ์ที่ 2
เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่า มติ
ชนยังทำหน้าที่ด้านการแจ้งข่าวสารแต่ในช่วงหลังการรัฐประหารได้มีการ
รายงานข่าวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่เสนอความคิดเห็นทางการเมือง
นอกจากนั้นมติชนยังได้ทำหน้าที่ตีความโดยการใส่แผนภาพอินโฟ
กราฟิกเพื่ออธิบายขั้นตอนข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ง่ายต่อการ
เข้าใจของผู้รับสารด้วย

1.3 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ทำหน้าที่ด้านการรายงานข่าว การแจ้งข่าวสาร โดยรายงานถึงความเคลื่อนไหวของสังคม ทั้งฝ่ายรัฐบาลและ กปปส. ทั้งนี้ในช่วงที่เกิดการชุมนุมปิดกรุงเทพฯ ไทยโพสต์ได้แจ้งข่าวสารเพื่อเตือนภัยที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนได้รับทราบรวมถึงการทำความเข้าใจกับประชาชนในการชุมนุมปิดกรุงเทพฯ จากกลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. ด้วย ในขณะที่เดียวกันการนำเสนอข่าวของไทยโพสต์ได้มีอิทธิพลในการรายงานข่าวจากฝ่ายที่มีความเห็นต่างจากรัฐบาลรวมถึงการพาดหัวข่าวในลักษณะที่โจมตีรัฐบาลได้

ช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ทำหน้าที่ด้านการรายงานข่าว การแจ้งข่าวสาร ทั้งการรัฐประหารและกรณีต่อต้านรัฐประหารโดยให้ข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์รัฐประหารและประกาศสำคัญจาก คสช. ส่วนในการตรวจสอบรัฐบาล คสช. นั้นหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ได้ให้ความสำคัญนำเสนอการรายงานติดตามประเด็นการจัดตั้งจัดจ้างอุปกรณ์ห้องประชุมคณะรัฐมนตรีทำเนียบรัฐบาลอย่างละเอียด

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จกับช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังรัฐประหาร) พบว่าเหตุการณ์ทั้ง 2 ช่วงนั้นหนังสือไทยโพสต์มีการทำหน้าที่รายงานข่าวที่แตกต่างกันในช่วงเหตุการณ์ที่ 1 ในยุครัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์นอกจากการรายงานข่าวเหตุการณ์แล้วไทยโพสต์มีการนำเสนอข่าวโดยมีการถ่ายทอด

คำปราศรัยแกนนำ กปปส.ที่วิจารณ์โจมตีรัฐบาล อย่างอิสระเสรีเช่นเดียวกับแนวคิดทฤษฎีอิสรภาพนิยม อย่างไรก็ตามในช่วงเหตุการณ์หลังจากที่มีการประกาศกฎอัยการศึกและต่อเนื่องมาสู่รัฐประหาร พบว่าหนังสือพิมพ์ได้รายงานข่าวโดยมีความระมัดระวังไม่นำเสนอบทสัมภาษณ์ความคิดเห็นทางการเมืองที่ส่งผลในเชิงลบต่อรัฐบาล คสช. อย่างไรก็ตามเมื่อผ่านช่วงประกาศรัฐประหารและคำสั่งต่างๆที่เกี่ยวข้องมีความชัดเจนแล้ว หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอข่าวฝ่ายที่เห็นต่างต่อรัฐบาล คสช. ได้อิสระเสรีมากขึ้น แต่ยังคงระมัดระวังเรื่องการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและเสนอข่าวในลักษณะเป็นไปตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ปรากฏ

2. แนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงส่งเสริมสันติภาพหรือเน้นความขัดแย้ง

เปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) กับช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหารสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ตามแนวทางการวิเคราะห์วารสารศาสตร์สันติภาพ (Peace Journalism) และวารสารศาสตร์สงคราม (War Journalism) ในคู่มือการสื่อข่าว เพื่อสลายความขัดแย้ง: กรณีปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ (สวส.) และการสื่อข่าวที่ไว้วางใจต่อความขัดแย้ง ของ Ross Howard (2009) ร่วมกับแนวคิดวารสารศาสตร์สันติภาพของ McGoldrick & Lynch (2000) ได้นำแนวคิด

เรื่องการลือข่าว เพื่อสันติภาพของ Johan Galtung (1998) มาอธิบายเปรียบเทียบระหว่างการลือข่าวสันติภาพและการลือข่าวที่สร้างความขัดแย้ง เพื่อมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

เหตุการณ์	ไทยรัฐ	มติชน	ไทยโพสต์
ช่วงเหตุการณ์ที่ 1			
การประชุมปิดกรุงเทพฯ	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง
สรส.ขอคืนพื้นที่ กบปส. วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2557	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง
ช่วงเหตุการณ์ที่ 2			
รัฐประหาร	นำเสนอในแนวทาง ส่งเสริมสันติภาพ	นำเสนอในแนวทาง ส่งเสริมสันติภาพ	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง
การต่อต้านรัฐประหาร	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง
การตรวจสอบรัฐบาล คสช.	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง	นำเสนอในแนวทาง เน้นความขัดแย้ง

ภาพที่ 2 แสดงตารางเปรียบเทียบแนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าว
ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และไทยโพสต์

2.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางสร้างความขัดแย้ง จากแนวทางในการวิเคราะห์โดยมีการรายงานข่าวที่เน้นเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือลักษณะของข่าวในเชิงรับรอให้เกิดเหตุรุนแรง หรือ เกือบจะเกิดเหตุแล้วจึงรายงาน ให้ความสำคัญกับการรายงานที่มาจากเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นมุ่งเน้นรายงานไปที่ตัวเลข

ผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิต การนำเสนอข่าวจากแหล่งข่าวเน้นเฉพาะระดับ
แกนนำไม่ได้นำเสนอในมุมมองของประชาชนทั่วไป และมีการนำเสนอข่าวที่
มุ่งไปที่ความแตกต่างระหว่าง 2 ฝ่ายคู่ขัดแย้งอันนำไปสู่ความขัดแย้งมาก
ยิ่งขึ้น นอกจากนั้นภาษาที่ใช้ในการพาดหัวข่าวยังมีลักษณะของการใช้ภาษา
ที่แสดงถึงการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ใช้คำเร้าอารมณ์ และแสดงอารมณ์เกินจริง

ช่วงเหตุการณ์ที่2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมี
อำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังรัฐประหาร) พบว่าการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์
ไทยรัฐในช่วงเหตุการณ์นี้ยังคงเนื้อหาเป็นไปในแนวทางสร้างความขัดแย้ง
ยกเว้นในกรณีการต่อต้านรัฐประหารพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีเนื้อหา
เป็นไปในแนวทางสันติภาพเพราะการเสนอข่าวได้พยายามหลีกเลี่ยงการ
ระบุเจาะจงของฝ่ายคู่ขัดแย้งว่าเป็นฝ่ายดีหรือฝ่ายร้ายเน้นการนำเสนอคน
ในข่าวที่เป็นประชาชนทั่วไป

เมื่อเปรียบเทียบเปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่1 เหตุการณ์
ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จกับ
ช่วงเหตุการณ์ที่2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจ
เบ็ดเสร็จ พบว่าทั้ง2 ช่วงเหตุการณ์มีการเสนอข่าวเป็นไปในแนวทางสร้าง
ความขัดแย้ง แต่ในช่วงการชุมนุมขัดแย้งทางการเมืองช่วงรัฐประหาร
มีทิศทางเป็นไปในแนวทางสร้างสันติภาพ

2.2 หนังสือพิมพ์มติชน

ช่วงเหตุการณ์ที่1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาล
ขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าหนังสือพิมพ์มติชนมีทิศทาง
การนำเสนอข่าวเป็นไปในเชิงสร้างความขัดแย้งเนื่องจากเนื้อหาที่เน้น
รายงานเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นปัจจุบันไม่ได้เน้นการรายงานที่ภูมิหลังของปัญหา

โดยให้ความสำคัญเพียงผลกระทบของความรุนแรง เช่น ตัวเลขผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต และเป็นการเสนอข่าวที่ให้ความสำคัญเฉพาะระดับแกนนำ ในขณะที่ลักษณะของภาษาที่ใช้พาดหัวข่าวเป็นการแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกเกินจริง ได้ใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นความเป็นฝ่ายร้าย และใช้ภาษาที่แสดงถึงการตกเป็นเหยื่อจากการกระทำของอีกฝ่าย เช่น ชูจับปู-รมต-พร้อมลูกเมีย หรือ ยึดถนน เป็นต้น

ช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจพบว่าหนังสือพิมพ์มติชนทิศทางการนำเสนอข่าวเป็นไปในเชิงสร้างความขัดแย้ง ยกเว้นในกรณีรัฐประหารที่พบว่าหนังสือพิมพ์มติชนมีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางสันติภาพโดยเนื้อหาข่าวที่รายงานเกี่ยวกับคู่ขัดแย้งได้ถูกเปลี่ยนมาเป็น คสช. กับ กลุ่มต่อต้าน คสช. ซึ่งในการกล่าวถึงแหล่งข่าวถึงจะยังให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวเฉพาะที่เป็นระดับแกนนำ เน้นเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วหรือลักษณะของข่าวในเชิงรับ แต่ที่ต่างออกไปคือพบว่ามีความหลากหลายมากขึ้นให้พื้นที่กับกลุ่มอื่นๆ ที่เห็นต่างนอกเหนือจากการเสนอข่าวที่มาจากจาก คสช. ด้านเดียว

เมื่อเปรียบเทียบเปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จกับช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าทั้ง 2 ช่วงเหตุการณ์หนังสือพิมพ์มติชนมีการเสนอข่าวเป็นไปในแนวทางสร้างความขัดแย้ง ยกเว้นในช่วงที่เกิดการรัฐประหารกลับมีทิศทางเป็นไปในแนวทางสร้างสันติภาพ

2.3 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์มีทิศทางการนำเสนอข่าวในกรณีปิดกรุงเทพฯ เป็นไปในแนวทางสร้างความขัดแย้งจากรูปแบบของพาดหัวข่าวที่ใช้ลักษณะภาษาที่เป็นคำเร้าอารมณ์ (emotive words) เช่น “อับยศ” “สั่งฆ่า” เป็นต้น นอกจากนั้นได้ให้ความสำคัญกับการรายงานที่มาจากเหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นมุ่งเน้นรายงานไปที่ตัวเลขผู้บาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิต

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่หลังรัฐประหาร พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์มีทิศทางการนำเสนอข่าวเป็นไปในแนวทางสร้างความขัดแย้ง ซึ่งการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ได้เน้นที่คู่ขัดแย้งที่เป็นระดับผู้นำกลุ่มแกนนำมีลักษณะที่ความเป็นฝ่ายดีฝ่ายร้าย โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ในพาดหัวข่าวและพาดหัวตอนยังคงเป็นคำที่เร้าอารมณ์ เช่น “ชี้ข้า” “รวมขี้อ” เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างช่วงเหตุการณ์ที่ 1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จกับช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ พบว่าทั้ง 2 ช่วงเหตุการณ์ของหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ทิศทางการนำเสนอข่าวเป็นไปในแนวทางสร้างความขัดแย้งเช่นเดียวกัน เนื่องจากภาษาที่ใช้พาดหัวข่าวมีลักษณะที่เร้าอารมณ์เน้นการเสนอข่าวคู่ขัดแย้งที่มีการแบ่งแยกเป็นฝ่ายร้ายฝ่ายดี

3. บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองตามแนวทางของทฤษฎีบทสถานสื่อมวลชน

3.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ในช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลชาวมโนรมย์ไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) หนังสือพิมพ์ไทยรัฐสามารถนำเสนอข่าวได้อย่างมีเสรีภาพเต็มที่ตามแนวทางของแนวคิดอิสรภาพนิยมที่มีการนำเสนอข่าวจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายที่ตรงข้ามกับรัฐบาลโดยเฉพาะการปราศรัยใช้ถ้อยคำโจมตีฝ่ายรัฐบาลได้โดยไม่ถูกปิดกั้นหรือควบคุมจากฝ่ายรัฐบาลแต่อย่างใด

โดยการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ให้ความสำคัญกับการแจ้งข่าวสารภารกิจของ คสช.เป็นหลัก ทั้งการแจ้งการแก้ไขปัญหของประเทศที่ก่อนหน้านี้ติดขัดจากความขัดแย้งทางการเมือง รวมทั้งประกาศสำคัญต่าง ๆ แต่ก็มี การเสนอข่าวเกี่ยวกับกลุ่มที่ต่อต้าน คสช. ในช่วงเวลานี้ด้วย นอกจากนี้ในพื้นที่ของข่าวเดียวกันก็ได้นำเสนอเนื้อหาของกลุ่มที่สนับสนุน คสช. ด้วย อย่างไรก็ตาม ในช่วงนี้ไทยรัฐได้รายงานข่าว โดยไม่มุ่งเน้นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองแต่ได้รายงานข่าวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีอำนาจนิยมที่เนื่องจาก รัฐบาลภายใต้ระบอบอำนาจนิยมสื่อย่อมถูกควบคุมและทำหน้าที่ตอบสนองของรัฐบาล สื่อต้องระมัดระวังในการเสนอข่าวที่ส่งผลกระทบต่อรัฐบาล โดยเฉพาะในช่วงแรกที่มีการรัฐประหาร

3.2 หนังสือพิมพ์มติชน

ในช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรนี้มติชนได้นำเสนอประเด็นข่าวที่หลากหลายทางการเมืองโดยเฉพาะการสัมภาษณ์แหล่งข่าว

ให้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างอิสระเสรีไม่ถูกควบคุมจากฝ่ายรัฐบาล และได้นำเสนอข่าวโดยเน้นไปที่ผลกระทบจากการชุมนุมของผู้ชุมนุมกบปส.แสดงให้เห็นว่าสื่อมีเสรีภาพสามารถนำเสนอข่าวสารทางการเมืองได้เต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสื่อเสรีที่สื่อมีอิสระจากการควบคุมของรัฐ

ส่วนในช่วงแรกของการรัฐประหารมติชนได้รายงานข่าวไปตามสถานการณ์ที่ให้ความสำคัญต่อแหล่งข่าวของ คสช.และประกาศของ คสช.เป็นหลัก โดยไม่ได้นำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นได้แย้งทางการเมือง อย่างไรก็ตามในช่วงที่กลุ่มต่อต้านรัฐประหารออกมาเคลื่อนไหว หนังสือพิมพ์ได้ให้พื้นที่ในการเสนอข่าวเช่นเดียวกับข่าวจาก คสช. โดยเฉพาะในช่วงตรวจสอบ คสช. หนังสือพิมพ์มติชนได้นำเสนอข่าวปมผิดปกติของการจัดซื้อจัดจ้างอุปกรณ์ห้องประชุมคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาลแต่เป็นไปในแนวทางการรายงานข่าวตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้มีบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองแต่อย่างใด

3.3 หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

ในช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ชินวัตรหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์นำเสนอข่าวอย่างมีอิสระเสรีโดยไทยโพสต์รายงานข่าวจากฝ่ายที่มีความเห็นต่างจากรัฐบาลรวมถึงการพาดหัวข่าวในลักษณะที่โจมตีรัฐบาลได้ ไม่มีการถูกควบคุมจากรัฐบาล

ทั้งนี้ในเหตุการณ์ช่วงที่2 ช่วงเหตุการณ์หลังจากที่มีการประกาศกฎอัยการศึกและต่อเนื่องมารัฐประหาร พบว่าหนังสือพิมพ์ได้รายงานข่าวโดยมีความระมัดระวังไม่นำเสนอบทสัมภาษณ์ความคิดเห็นทางการเมืองตามแนวคิดทฤษฎีอำนาจนิยมแต่ต่อมาเมื่อ คสช.มีท่าทีที่เกี่ยวกับคำสั่งต่อสื่อมวลชนชัดเจน ไทยโพสต์ได้นำเสนอข่าวตามแนวทางอุดมการณ์ของ

หนังสือพิมพ์มากขึ้น โดยสามารถนำเสนอข่าวการต่อต้านรัฐประหารซึ่งเป็นไปในลักษณะประชดประชัน และการตรวจสอบรัฐบาลคสช.ได้ แต่ยังคงใช้ความระมัดระวังเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่เป็นผลลบต่อรัฐบาล คสช.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาทหน้าที่หนังสือพิมพ์ไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง

จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่สื่อมวลชนของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และไทยโพสต์โดยเลือกวิเคราะห์จากพาดหัวข่าว พาดหัวรองข่าวที่ปรากฏในหน้าหนึ่ง พาดหัวตอน และ บรรยายใต้ภาพข่าว โดยใช้แนวคิด ของลาสเวลล์ สอดส่องดูและระวังระวังสิ่งแวดล้อมให้กับสังคมมาวิเคราะห์การเสนอข่าวสารของสื่อหนังสือพิมพ์ว่าเป็นไปตามหน้าที่เชิงบวกหรือฟังก์ประสงค์ (function) หรือเป็นหน้าที่ในเชิงลบหรือไม่ เป็นไปตามหน้าที่ในลักษณะไม่ฟังก์ประสงค์(dysfunction)

ช่วงเหตุการณ์ที่1 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) พบว่าในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ได้มีการสะท้อนบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนด้านการแจ้งข่าวสาร (surveillance / to inform)เหมือนกันทั้ง 3 ฉบับ ทั้งนี้ในช่วงที่เกิดการชุมนุมปิดกรุงเทพฯ หนังสือพิมพ์ได้แจ้งข่าวสารเพื่อเตือนภัยให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนได้รับทราบ โดยในช่วงนี้หนังสือพิมพ์สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างมีเสรีภาพเต็มที่ มีการนำเสนอข่าวจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายที่ตรงข้ามกับรัฐบาลได้โดยไม่ถูกปิดกั้นหรือควบคุมจากฝ่าย

รัฐบาลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับมีประเด็นที่แตกต่างกันในรายละเอียดของการเลือกใช้คำมาพาดหัวข่าว ขณะที่การรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องจำนวนตัวเลขของฝ่ายต่างๆ ในสถานการณ์การชุมนุม หรือ การรายงานสถานการณ์ความรุนแรงบางช่วงนั้นเสี่ยงต่อการเกิดความสับสน ตื่นกลัวต่อประชาชนที่รับรู้ได้ทำให้สื่อไม่เป็นไปตามหน้าที่ที่พึงประสงค์ได้

ช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหาร-รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ มีการสะท้อนบทบาทหน้าที่ด้านการแจ้งข่าวสาร เช่นเดียวกัน โดยการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ให้ความสำคัญกับการแจ้งข่าวสารภารกิจของ คสช. เป็นหลักแต่ก็มีการเสนอข่าวเกี่ยวกับกลุ่มที่ต่อต้าน คสช. ในช่วงเวลานี้ด้วยเช่นเดียวกับมติชนที่ได้ให้พื้นที่ข่าวกับกลุ่มต่อต้าน คสช. ขณะที่ไทยโพสต์ในช่วงนี้ให้ความสำคัญต่อการรายงานข่าวที่ตรวจสอบข้อสงสัยในการทำงานของรัฐบาล คสช. อย่างไรก็ตามในช่วงนี้หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับได้รายงานข่าวโดยไม่มุ่งเน้นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองแต่ได้รายงานข่าวไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่สื่อมวลชนทั้ง 2 ช่วงเหตุการณ์ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับสะท้อนบทบาทหน้าที่ด้านการแจ้งข่าวสาร เตือนภัยให้กับประชาชนตาม แนวคิดของลาสเวลล์ (1948) ในขณะที่ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 หนังสือพิมพ์มีอำนาจเต็มที่เนื่องจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ไม่มีอำนาจในการบริหารประเทศซึ่งเป็นไปตามแนวทางทฤษฎีสรรพนิยม หรือ สื่อเสรี (Libertarian or Free Press Theory) ที่สื่อมีสิทธิเสรีภาพเต็มที่ใน

การนำเสนอข่าว ในขณะที่ช่วงเหตุการณ์ที่ 2 เมื่อเกิดการรัฐประหารรัฐบาลพลเอกประยุทธ์มีอำนาจเต็มที่ในการบริหารประเทศและเข้ามควบคุมกรอบการทำงานของสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับจึงต้องเสนอข่าวภายใต้กรอบที่ คสช.กำหนด หลีกเลี่ยงการรายงานข่าวที่แสดงความคิดเห็นทางการเมือง เนื่องจากเมื่อรัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จสื่อต้องระมัดระวังในการเสนอข่าวที่ส่งผลกระทบต่อรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian) ที่รัฐมีอำนาจมากในการควบคุมสื่อ

2. แนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวในเชิงส่งเสริมสันติภาพหรือเน้นความขัดแย้ง

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลขาดความมั่นคงไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) กับช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จ (หลังการรัฐประหารสมัยรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และไทยโพสต์ได้นำเสนอข่าวเป็นไปในแนวทางเน้นความขัดแย้งจากการเสนอเนื้อหาข่าวที่เน้นรายงานเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นปัจจุบันไม่ได้เน้นการรายงานที่ภูมิหลังของปัญหาโดยให้ความสำคัญเพียงผลกระทบของความรุนแรง เช่น ตัวเลขผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต และเป็นการเสนอข่าวที่ให้ความสำคัญเฉพาะระดับแกนนำ รายงานข่าวที่เน้นเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว

ช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองช่วงที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ได้นำเสนอข่าวเป็นไปในแนวทางเน้นความขัดแย้ง ยกเว้นในกรณีการรัฐประหารหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนมีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางส่งเสริมสันติภาพเพราะได้พยายามหลีกเลี่ยงการระบุเจาะจงของฝ่ายคู่ขัดแย้งว่า

เป็นฝ่ายดีหรือฝ่ายร้ายเน้นการนำเสนอข่าวโดยให้พื้นที่กับคนหลายหลายกลุ่มตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์แนวทางการนำเสนอเนื้อหาข่าวทั้ง 2 ช่วงเหตุการณ์ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ มีเนื้อหาไปในแนวทางเน้นความขัดแย้ง สำหรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนที่เสนอข่าวในกรณีการรัฐประหารแล้วมีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางส่งเสริมสันติภาพนั้น สอดคล้องกับแนวทางทฤษฎีอำนาจนิยม(Authoritarian)ที่รัฐมีอำนาจเต็มที่จะสั่งต้องระมัดระวังในการเลือกนำเสนอข่าวที่จะไปกระทบต่อรัฐบาลหรือขัดต่อกฎหมายในช่วงเวลาดังกล่าว

3. บทบาทหน้าที่สื่อตามแนวทางทฤษฎีปัทสถานสื่อมวลชน

ช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองสมัยที่รัฐบาลขาดความมั่นคงและไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ (ช่วงปลายรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) พบว่าในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ สามารถนำเสนอข่าวได้อย่างมีเสรีภาพเต็มที่ มีการนำเสนอข่าวจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายที่ตรงข้ามกับรัฐบาลได้โดยไม่ถูกปิดกั้นหรือควบคุมจากฝ่ายรัฐบาลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ มีประเด็นที่แตกต่างกันในรายละเอียดของการเลือกใช้คำมาพาดหัวข่าว อาทิ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเน้นการพาดหัวข่าวที่เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของผู้ชุมนุม กปปส. ขณะที่หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ในช่วงเหตุการณ์ปะทะกันมักเน้นถึงความรุนแรงอาจส่งผลให้ประชาชนเกิดความตื่นตระหนก ขณะที่หนังสือพิมพ์มติชนได้นำเสนอผลกระทบจากการชุมนุมของผู้ชุมนุม กปปส. เน้นทั้งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ส่วนในช่วงเหตุการณ์ขัดแย้งทางการเมืองยุคที่รัฐบาลมีอำนาจเบ็ดเสร็จหากพิจารณาในบริบทอุดมการณ์ทางระบบการเมืองในช่วงที่ประกาศกฎอัยการศึกต่อเนื่องมาจนถึงการรัฐประหารในช่วง 1-2 วันแรกนั้น หัวหน้า คณะ คสช.ที่นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งระบบการเมืองเป็นไปตามกรอบของทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian) ที่รัฐบาลมีอำนาจเต็ม บทบาทของสื่อมวลชนถูกควบคุมจากกลไกรัฐบาลในการตรวจสอบหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องเสนอข่าวไปในแนวทางที่ไม่เน้นการสร้างความขัดแย้งเพื่อความอยู่รอดไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลเพื่อไม่ให้ละเมิดต่อคำสั่ง คสช.และไม่ให้ถูกปิด หนังสือพิมพ์มีความระมัดระวังไม่นำเสนอประเด็นทางการเมือง ความคิดเห็นที่แตกต่างจากรัฐบาล คสช

ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้พบว่าบทบาทการทำหน้าที่และการดำเนินงานของสื่อมวลชนถูกกำหนดและควบคุมจากบรรทัดฐานหรือปทัสสถานของสังคมการเมืองในขณะนั้น นั่นคือ สื่อถูกควบคุมเสรีภาพในการรายงานข่าว ความคิดเห็นมากน้อยหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับรัฐบาลหรืออุดมการณ์ของสังคมที่มีอิทธิพลเป็นตัวกำหนด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาพบว่าบทบาทหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเน้นการแจ้งข่าวแต่การแจ้งข่าวที่ไม่ได้เน้นประโยชน์ต่อสังคมย่อมไร้คุณค่า ดังนั้นสื่อต้องเน้นการแจ้งข่าวที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อความขัดแย้งทางการเมืองที่เป็นอยู่เพื่อนำไปสู่การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งในทางที่ไม่สร้างสรรค์และการเป็นหน้าที่ที่ไม่พึงประสงค์ของสื่อ

2. การรายงานข่าวของสื่อพบว่าเน้นความขัดแย้งเป็นส่วนใหญ่
สื่อจึงควรหันมาเน้นแนวทางการรายงานข่าวเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือ
แนวทางการสร้างสันติภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ทิพย์อนงค์ ธรรมกุดิวงค์. (2552). การกำหนดกรอบเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยในปีพ.ศ. 2551. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชนาถ สนามไชย.(2555). การใช้ภาษาในบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พีระ จิรโสภณ. (2548). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน หน่วยที่10 ใน ประมวลชุดวิชาปรัชญานิตยศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วลักษณ์กมล จ่างกมล (2551). การสื่อข่าวที่ไหวรู้ต่อความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดจี.เอส.เอ็ม. เทรดิง.
- สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ(2555). คู่มือการรายงานข่าวเพื่อสลายความขัดแย้ง: กรณีปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์.
- อภิวชิญ ไพศาลทรัพย์ (2552). วาทกรรมการเมืองไทยผ่านภาษาในบทบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ระหว่างการประชุม 193 วัน ของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bibliography

- Academic Institute of Public Media. (2012). *A Guidebook for Reporting News: the Case of Unrest in Three Southern Border Provinces*. Bangkok: Pabpim Press. (In Thai).
- Changkamol, W. (2008). *Media Reporting with Conflict Awareness*. Bangkok: G.M.S. Trading. (In Thai).
- Jirasopon, P. (2005). *Theories of Mass Media Unit 10, in Philosophy of communication arts and communication theory Unit 8-15*. Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai).
- Paisansub, A. (2009). *Thai Political Discourse in Newspaper Editorial: the Case Study of the People's Alliance for Democracy (PAD) 193-Day Assembly*. (Master's Degree thesis). Chulalongkorn University. (In Thai).
- Sanamchai, N. (2012). *Language Usage in Political Opinion Articles in Thairath Newspapers: A case study of Political Assembly Events*. (Master's Degree thesis). Kasetsart University. (In Thai).
- Takkavuthiwong, T. (2009). *Media frames of the people's alliance for democracy (P.A.D.)'s movement (2008) in daily newspaper*. (Master's Degree thesis). Chulalongkorn University. (In Thai).